

Tre ukendte Weyse-breve

Claus Røllum-Larsen

Under kampagnen for indsamling af gamle fotografier, breve og lign. i 1978 blev der til Roskilde Lokalkiv indleveret tre breve fra komponisten C.E.F. Weyse til medlemmer af familien Hertz i Roskilde. Der er tale om ikke tidligere offentliggjorte¹ og hidtil upågtede breve, som indtil da havde været i familieej. I forbindelse med arbejdet med dette materiale skylder jeg giveren af brevene, fru Astrid Holck i Assens, tak for personalhistoriske oplysninger. Til lederen af Roskilde Lokalkiv, bibliotekar, cand.mag. Eva Tønnesen må jeg rette en tak for velvilje bl.a. ved tilvejebringelse af fotokopier af brevene. Endelig er jeg museumsinspektør, cand.phil. Ole Kongsted en stor tak skyldig for hjælp ved tydningen af vanskelige passager i brevene. Fru Astrid Ingeborg Holck er datter af borgmester i Holbæk Hans Eduard Flemmer (1868–1919) og Dagmar Margarethe Flemmer (1865–1932), f. Friis. Hendes farfader, overlærer ved Roskilde Katedralskole Eduard Flemmer (1824–1883) ægtede i 1854 Anne Marie Bolette Sophie Hertz (1834–1927), datter af konsistorialråd, sognepræst ved Vor Frue og Sankt Jørgensbjerg kirker i Roskilde, Hans Peter Boye Hertz (1793–1868) og Inger Bolette Hertz (1800–1884), f. Borch.² H.P.B. Hertz's møde med Weyse hos sine slægtninge, familien Gyllembourg i København, indledte, som bekendt, det lange og nære venskab, som havde til følge, at Weyse blev en hyppig gæst i Roskilde — først i domprovstegården hos H.P.B. Hertz's fader og stedmoder, Jens Michael Hertz (1766–1825) og Else Christensen Hertz (1768–1845), f. Koch, tidl. gift Thrige, senere, efter J.M. Hertz's overtagelse af bispeembedet i Ribe i 1819 og H.P.B. Hertz's endelige ansættelse i Roskilde i 1829,³ i præstegården til

1. Brevene findes omtalt og kursorisk beskrevet i en avisartikel: Eva Tønnesen og Mona Larsen: "Ukendte breve fra Weyse til familien Hertz", *Aftenavisen Roskilde Tidende*, 15/11 1978, s.7.
2. H.P.B. Hertz var første gang (1819–20) gift med Maria Elisa Kornerup (1794–1820), datter af købmand Jacob Kornerup (1760–1840) og Maria Elisabeth Kornerup (1771–1842), f. Bruun. N.C. Christensen: *Stamtavle over Købmand i Roskilde Peder Kornerups Efterkommere indtil Begyndelsen af 1913*. Roskilde 1913: Roskilde Tidendes Trykkeri, s.1. For oplysninger om de borch-hertzske slægtsforhold, se: Albert Fabritius: *Anders Andersen Borch's Descendenter*. Kbhvn. 1933: J.H. Schultz a/s, s.10ff. Gennem sit såvel første som andet ægteskab knyttede H.P.B. Hertz forbindelse til de indflydelsesrige og stærkt indgifte købmændsfamilier i Roskilde: Borch, Bruun, Brønne og Kornerup — Inger Bolette Hertz var således søster til købmændene, agenterne Søren Borch (1798–1862) og Anders Borch (1802–1881).
3. H.P.B. Hertz fungerede som hjælpepræst ved Roskilde Domkirke 1819–24 og derefter som sognepræst for Kirke Hvalsø-Særløse sogne i Sjællands stift indtil han i 1829 tiltrådte embedet i Roskilde.

Vor Frue og Sankt Jørgensbjerg kirker, beliggende umiddelbart nordvest for Roskilde Domkirke.⁴

Brevene I og II er adresseret til pastor H.P.B. Hertz, hvorimod brev III har "Hr J.M. Hertz hos Hr Pastor H Hertz Roeskilde" som adressat; der må være tale om H.P.B. Hertz's og Inger Bolette Hertz's søn Jens Michael Hertz (1825–1897), den senere kateket ved Roskilde Domkirke og inspektør ved Borgerskolen i Roskilde.

Af de tre breve rummer II en række betydningsfulde oplysninger om forholdene i forbindelse med besættelsen af det ledige domorganistembede ved Roskilde Domkirke 1831/32. Indholdet af brev III, festlighederne ved Weyses 50-års organistjubilæum, findes udførligere beskrevet i brev af 5. april 1842 til F. Schauenburg-Müller (se Sven Lunn og Erik Reitzel-Nielsen (udg.): *C.E.F. Weyse. Breve I* s. 478).

4. Forholdene omkring Weyses introduktion hos domprovst Hertz og de følgende besøg i Roskilde findes beskrevet i A.P. Berggreen: *C.E.F. Weyse's Biographie*. København 1876: C.A. Reitzels Forlag, s.91ff. Lucie Elise Fich: *Domprovsten i Roskilde. Brudstykke af en Familiekrønike* (Julius Clausen og P.Fr. Rist (udg.): *Memoirer og Breve X*). Kbhvn. 1909, 2.udg. 1967: Aug. Bangs Forlag, s.122ff. Carl Thrane: *Weyses Minde. Væsentlig efter utrykte Breve*. Kbhvn. 1916: V. Pios Boghandel. Povl Branner, s.14ff. Jacob Kornerup: *Fra det gamle Roskilde. En Mindebog ved Arthur Fang*. Roskilde 1925: Erh. Flensborgs Forlag, s.55ff. Julius Clausen: "Blade af en Familie-Krønike", H. Hjorth-Nielsen (red.): *Personalhistorisk Tidsskrift*. 63. årg., 11.rk. 3.bd. 1942. Kbhvn. 1942: Ejnar Munksgaards Forlag, s. 97–105. Fanny Fang: "Skolegade 13. Et Rids af Odd-Fellow Ejendommens Historie gennem 300 Aar", *Komponisten C.E.F. Weyse og Roskilde*. Roskilde 1949: Bruuns Boghandel — Max Møller, s.30ff. Sven Lunn og Erik Reitzel-Nielsen (udg.): *C.E.F. Weyse Breve I-II*. Kbhvn. 1964: Munksgaard, passim.

I

Kjøbenhavn d.18 Mai 1830

Min poetiske Aare er, desværre! aldeles hentørret, ellers skulde jeg vist ikke undlade pflichtschuldigermassen i ziirlige Vers at aflægge min underdanige Taksigelse for din Invitation til at celebrere Pindsefesten i Roeskilde. Nu derimod meldes kun i simpel Prosa, at jeg til denne Tid ikke kan forlade Frue Kirke, sintemalen Sangene skulle afsynges med Accompagnement af Orgelet og fire Basuner, og da ved slige Leiligheder det falder noget vanskeligt at holde Takt, saa tør jeg ikke betroe mine vices (neutr. vitia)^a til noget andet Orgelværks-Menneske, men maae smukt forrette selv. Efter Pindsen haaber jeg imidlertid, Deo favente!^b engang at kunne see ind til dig, men formodentlig kun med et meget kort Øjekast, thi det er i den senere Tid bleven mig en skrækkelig Tanke: at være bort fra Kjøbenhavn en heel lang Nat, mig synes, Huset vilde for-gaae, hvis jeg ikke var tilstæde; item^c har jeg lovet min Pleiesøn F.Sch. Müller,^d engang i Compagnie med et par andre Ungerter at beskue Roeskildes Herligheder, og gjøre dem bekendte med Prindsens splendide og wohlfeile Beværtning^e (et Stykke Brød, et Glas Vand og et smilende Ansigt, und damit basta) ergo, ergo — ønskende dig, at du fremdeles maa befinde dig vel, og venskabeligen erindre dig undertegnede, er og forbliver jeg din

hengivne Ven CEFWeyse

II

Kjøbenhavn d 10 Dec. 1831

Paa dit igaar modtagne Brev^a har jeg paa en Maade alt svaret dig iforgaars. Du vil have seet deraf, at jeg paa det bedste har anbefalet den omtalte Hansen,^b og denne Anbefaling kan og bør jeg ikke imodarbeide. Naar Sagerne staae lige, saa har jeg intet imod at principium misericordiæ^c indvirker paa en gelinde Maade paa Udslaget, men ellers, synes mig, bør Maalet naaes af den værdigste og dueligste. Jeg var imorges hos Biskoppen,^d for at høre, hvorledes Sagen stod, og da fik jeg da at vide, at de som sædvanlig have begaaet den — Naivetæt, at henstille det til Hauch^e om han til denne Tjeneste vil employere en af Capellet; hvortil han de jure^f aldeles ikke er berettiget, thi Capellisterne^g skulle kun have Fortrin ved saadanne Organistembeder der ere forbundne med Stadsmusikantitæten. (Et splinternyt Ord.) Men af bare misforstaaet Høflighed spørger han nu ved alle Leiligheder, og har adskillige Gange fouereret [?] meget maadelige Organister. Vel bliver jeg quasi anmodet om en Attest, men om denne bare lyder saaledes: at vedkommende er istand til ved Gudstjenesten at ledsage Choralsangen ved Orgelet, saa er Tingen afgjort, og man forlanger intet videre. Som Tingen staar kan jeg med Rette ikke engang pretendere, at de skulde kunne spille Choraler efter bezifret Baß, da man jo har udsatte Choralbøger i Mængde. De behøve heller ikke at kunne fantasere, thi for deres Penge kunne de jo købe Præludier og Fantasier saa mange de ville have. Altsaa — er jeg vist ikke ubillig i mine Fordringer; saa melder der sig een, der kan mere end det sædvanlige, saa synes mig, det bør i Attesten bemærkes, og dette har jeg gjort ved Hansen. Om jeg nu ogsaa vilde give Kornerup^h en Attest (NB efter selv at have hørt ham) saa kan den dog umuligen falde saa god ud som Hansen, ergo kan den ikke nytte ham noget. Forresten er han meget godt rekommandert til Vedkommende, og det kan gjerne være at han faaer Tjenesten, thi efter Ordsproget, gaaer sædvanligen Gunst for Kunst.

Hartmannⁱ faaer under ingen Omstændigheder sit Ønske opfyldt, det har Biskoppen sagt mig, thi paa alle Forslag til at foreene tvende Embeder^j svarer Canceliet: Nei. — der har endvidere meldt sig hos mig een som hede Gether,^k der har øvet sig lidt paa Orgelet i Petri Kirke er næsten blind, og skal ikke kunde spille synderligen; Aarsager nok til at anbefales af Alle undtagen af mig. — Da nu Marcussen og Reuter^l skal gjøre Jeres Orgel meget godt istand, saa synes mig dog ogsaa, I skulle faae engang ret en duelig Organist. Forresten kan det være mig det samme hvem der bliver det. Ich wasche meine Hände^m in derjenigen Feuchtigkeit welche man benennet: Unschuld. Ad vocem.ⁿ Unschuld: hvad siger du dertil, at Theodor Münter^o igaar er bleven skillet fra sin

Kone??? — Hun har alt et halvt Aar været hemmeligen forlovet med en lang, bleg og mager Laband af en Spanier eller Neuhollænder som hedder: Pollon, og ser man paa ham, saa kan man, splinte mig! dog ikke bare sig for at udraabe: Seltsamkeit! Deine Name ist Weib!^p item: de gustibus non est disputantibus.^q — Angaaende din Invitation, til at visitere dig paa et par Dage i din nye Eiendom^r (hvori vor Herre gjerne maae lade dig leve længe og lykkelig, indtil du bliver gammel og sneehviid! Amen!) saa kunde jeg virkelig nok have Lyst til det imellem Juul og Nytaar, hvis det blev et fornuftigt Frostvejr; men jeg tvivler dog paa, at der bliver noget af, thi pro primo skranter jeg om Vinteren alletider saa smaaet, (skjøndt Magisterium bismuta:^s dennegang har gjort Underværker) pro secundo er jeg ofte gnaven og inaimable, og pro tertio kan man ved Aarets Slutning ikke godt være fraværende fra Byen, da der dog kunde indtræffe et eller andet til — hvortil spørger De formentligen, og Vor Herre maa vide, hvad Weyse vilde svare til Deres Spørgsmaal; thi til min Moro, kan han dog ikke sige, hvor uforskammet han endog er, da det vilde forudsætte, at han kjedede sig hos Dem, og han fylder heller ikke nogen Genus eller Species af Løgn, undtagen Nødløgn; til min Kjedsomhed kunde han da heller ikke sige, thi da var der jo ingen Grund for ham, hvorfor han ei skulde modtage Deres venlige Indbydelse. Med dette "til" er jeg altsaa lidt i Vinden, som man siger, og vil som andre Kritikere bryde Staven over det med et "in medium relinquamus",^t og kun tilføier jeg, at havde en lang opløben Blase af en Skotlænder, der ovenikjøbet har den store Feil at være Musikynder, ei forstyrret W., havde De nok faaet Slutningen.

S.g.p.d.^u

Fætter Ferdinand Sch. Müller

III

Kjøbenhavn d.5 April 1842

Tak for Gratulationen paa egne og Families Vegne. Det er virkelig Skade at Fader ikke kunde være med, Selskabet var særdeles muntert og Mad og Viin upaaklageligt. Da jeg har havt at bestille hele Formiddagen dels uden for, dels i Huset med at modtage Nikodemiske Gratulanter,^a og Klokken nu er 3¹/₂ , kan jeg kun tilskrive dig i Hast: at der nemlig igaar var henved 100 Mennesker hos mig, der alle bleve traktede med en ziirlig Frokost; at jeg først var hos Kongen og fik Sølvkorset;^b at jeg derpaa Kl. 1¹/₂ , (efter at have modtaget et, af hele Consistoriet underskrevet yderst obligeant Gratulationsbrev,) Brøndsted^c og Werlauf^d [sic] meldte mig, at det philosophiske Facultæt havde udnævnt mig til Doctor Philosophiæ, i det de overrakte mig det, paa hviid Atlask trykte Diplom; at der ved Bordet blev siungne 4 Viser, af Oelenschläger, F.J. Hansen,^e Heiberg og Ole Bang,^f og af Oelenschläger, Tryde,^g Mynster,^h Ole Bang og Brønsted [sic] holdt 5 Taler mig til Ære; og at jeg endelig, da jeg kom hjem, forefandt et prægtigt engelsk taffelformet Fortepiano,ⁱ (der har kostet 70 Pund, omtrent 630 Rbdr) von unbekanntem Wohlthätern. Og det er Alt hvad jeg har at melde dig i Dag; thi nu maa jeg løbe. Saa snart jeg har expedert alle Visiter og Breve skal jeg tænke paa Roeskilde som din ergebenste Gamle Gratuleer Else;^j hils hele Familien og Krohnum^k
A dio

CEFWeyse

Kommentarer

I

- a *vices (neutr. vitia)*: kan oversættes: skiftende embedsforretninger.
- b *Deo favente*: om Gud vil.
- c *item*: endvidere.
- d *min Pleiesøn F.Sch. Müller*: Ferdinand Schauenburg-Müller (1810-1851), cand.theol., sognepræst i Enderslev og Vraaby, var Weyses plejesøn fra 1826. Sven Lunn og Erik Reitzel-Nielsen (udg.): *op. cit.* II, s. 123ff.
- e *Prindsens splendide og wohlfeile Beværtning*: Hotel Prindsen, som siden 1695 havde fungeret som gæstgivergård, var velrenommeret og kendt bl.a. for sine raske opvartningspiger. Chr. Christensen: *Prinsen i Roskilde. Den gamle Gæstgivergaards Historie fra 1695 til vore Dage — udgivet i 50-Aaret for den nuværende Hovedbygningens Opførelse*. Roskilde 1926: Erh. Flensborgs Forlag, s. 41.

II

- a *Paa dit igaar modtagne Brev*: Weyse modtog den 9. december et brev fra H.P.B. Hertz (brev af 8/12 1831, som nu beror i Det kgl. Biblioteks Håndskriftafdeling, Ny kgl. Samling 2836 4°), hvori han berettede, dels om sit huskøb (se nedenfor), dels om Jørgen Kornerups kandidatur til det ledige domorganistembede (se nedenfor). Allerede i sit brev af 7. december 1831 til H.P.B. Hertz havde Weyse ladet skinne igennem, hvem han ville anbefale til det ledige domorganistembede. Weyse skriver: "[—] hver Øjeblik kommer der een rendende for at bede mig om en Attest, for at søge Roeskilde Organist-Embedet. Jeg har jaget dem Fanden i Vold allesammen paa een nær, med hvilken jeg troer, I kunde være tjente. Han hedder Hans Mathiessen Hansen er fra Flensburg, seer lidt forfløjen ud, men har virkelig Talent." Sven Lunn og Erik Reitzel-Nielsen (udg.): *op.cit.* I, s.87.
- b *Hansen*: Hans Matthison-Hansen (1807–1890), navneforandring fra Hans Matthiesen Hansen 25/11 1859; havde på Weyses råd kastet sig over musikken og dermed afbrudt en løbebane som tegner og maler. På Weyses anbefaling fik han ansættelse som domorganist i Roskilde fra 1832 — et embede han bestred til sin død. Organiststillingen havde den 10. december 1831 været vakant i et par uger efter domorganist Jens Vilhelm Struchs (1789–1831) død. Om forholdene i forbindelse med Matthison-Hansens ansættelse ved Roskilde Domkirke, se: Niels Friis: "Fra Hans Matthison-Hansens ungdoms-år", *Dansk Musik-Tidsskrift* 2/3, 1954, s. 34ff.

- c *principium misericordiae*: barmhjertighedsgrunde. Udtrykket refererer til H.P.B. Hertz's brev til Weyse (af 8/12 1831), i hvilket det hedder, at såfremt Weyse intet har at indvende, bør han give Kornerup en attest (anbefaling): "[—] da læg for min Skyld et godt Ord ind for ham hos Biskoppen. — Kan og vil Du dette, da gjør Du en god Gjerning, derom kan jeg forsikre Dig."
- d *Biskoppen*: Peter Erasmus Müller (1776–1834). Filolog og teolog. Blev teologisk professor i 1801, men leverede værdifulde bidrag til studiet af oldislandsk litteratur og placerede sig som en betydelig Saxoforsker. Som biskop over Sjællands stift fra 1830 formåede Müller ikke at indlægge sig store fortjenester, hverken i bispegeringen som helhed eller som mægler mellem de stridende i den grundtvigske kirkekamp.
- e *Hauch*: Adam Wilhelm Hauch (1755–1838). Overhofmarskal, teaterchef og fysiker. Efter en lovende militærkarriere kastede Hauch sig i 1786 over naturvidenskabelige studier, men snart inddroges han i statsadministrativt arbejde. Han blev hofmarskal 1794 og 1798 overhofmarskal, og ledede 1794–98 og 1801–11 Det kgl. Teater uden at have større forståelse for det kunstneriske arbejde dér. Til sin død var Hauch chef for Det kgl. Kapel.
- f *de jure*: juridisk.
- g *thi Capellisterne*: ifølge kgl. reskript af 14. juni 1780 (Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Danmark og Norge), ang. at der til Stads=Musicantere udi Kjøbstæderne skal tages af det Kongelige Capel.) havde de kgl. kapelmusici forret ved besættelse af stadsmusikantembederne i købstæderne. Denne ordning havde til hensigt at rette op på den slette musikudøvelse i købstæderne; dette opnåedes ved at gøre kapellet "til en Skole, hvoraf kunde udgaa saadanne, som, efter at dér at være lærte og øvede i den nye og bedste Musik, kunde forplantes om i Provinserne" (Kabinetsordre til det danske Kancelli 31. maj 1780). En væsentlig grund til udfærdigelsen af reskriptet var dog, at man på denne måde kunne spare pension til de hofvioloner, som nu fik ansættelse som stadsmusikanter. Carl Thrane: *Fra Hofviolonernes Tid. Skildringer af Det kongelige Kapels Historie 1648–1848*. Væsentlig efter utrykte Kilder. Kjøbenhavn 1908: Det Schønbergske Forlag, s.155f. Kabinetsordre citeret herfra. Ole Kongsted har venligst henledt min opmærksomhed på dette reskript.
- h *Kornerup*: antagelig: Jørgen Møller Kornerup (1804–1848), fuldmægtig på Ramsø-Thune Herredskontoir. Kornerup var søn af købmand Albrecht Kornerup 1772–1847) og Anne Cathrine Kornerup (1782–1849) f. Hansen og derved fætter til H.P.B. Hertz's første hustru, Maria Elisa Kornerup, og domorganist J.V. Struch. N.C. Christensen: *op.cit.* s. 9, 13

og 28. Ifølge Niels Friis skulle Kornerup have fungeret som vikar for Struch i dennes sidste år. Niels Friis: "Fra Hans Matthison-Hansens ungdoms-år", s.35. I sit brev af 8/12 1831 til Weyse beretter Hertz, at Kornerup af biskoppen udtrykkelig er blevet opfordret til at skaffe sig en attest fra Weyse. Hertz lægger også her et godt ord ind for Kornerup: "Han er en *meget* god Pianofortespiller, og kunde i Orgelspil fuldkommen maale sig med Struch. Hvilket vist nok ei vil sige meget [—]".

- i *Hartmann*: Johan Ernst Hartmann (1770–1844), søn af komponisten Johann Ernst Hartmann (1726–1793) og Margrethe Elisabeth Hartmann (1736–1801) f. Wilcken. Kantor ved Roskilde Domkirke 1806–44 og fra 1815 tillige sanglærer ved Roskilde Katedralskole. Med sin hustru, Ebbe Frideriche Hartmann (1788–1861) f. Bruun, datter af købmand Søren Bruun (1742–1813) og Inger Dorthe(a) Bruun (1752–1821) f. Borch, fik han sønnen Søren Frederich Bruun Hartmann (1815–1912), som i 1845 efterfulgte sin fader som kantor ved Roskilde Domkirke. Han havde forinden i to år været organist ved Garnisons kirke i København som efterfølger for sin fætter J.P.E. Hartmann, da denne overtog Weyses embede som organist ved Frue Kirke. F.E. Hundrup: *Stamtavler over fire Roeskildske Familier Borch, Bruun, Brønne og Kornerup*. Roeskilde² 1888: H.A. Müllers Bogtrykkeri, s.5 ff og Th. Hauch-Fausbøll: *Patriciske Slægter. Fjerde Samling*. København 1919: Dansk Genealogisk Instituts Forlag, s.75f. J.E. Hartmann var i øvrigt ansøger til det ledige domorganistembede.
- j *at foreene de to Embeder*: Hartmann havde søgt at få organistembedet og kantorembedet lagt sammen for på denne måde at få hævet sin løn — han havde svare økonomiske vanskeligheder og fik da også, efter at være blevet vraget som ansøger i 1831/32, stiftsøvrighedens anbefaling, da han anmodede om et årligt løntillæg. Rigsarkivet: Danske Cancelli 1.Dep., Brevsager 1832/2055.
- k *Gether*: Johan Adolph Gether (1809–1873), organist ved Vor Frelses kirke på Christianshavn 1848–73.
- l *Marcussen og Reuter*: orgelbyggerne Jørgen Marcussen og Andreas Reuter forestod den i 1833 tilendebragte ombygning af Roskilde Domkirkes orgel. Niels Friis: *Roskilde Domkirkes Orgel i 400 Aar*. København 1957: Th. Frobenius & Co., s.18ff. Ang. orgelsagen i Roskilde, se: Niels Friis: *Marcussen & Søn 1806–1956*. Aabenraa 1956, s.25ff.
- m *Ich wasche meine Hände...*: med allusion til Matth.27,24: "Da aber Pilatus sah, daß er nichts schaffte, sondern ein viel größer Getümmel ward, nahm er Wasser, und wusch die Hände vor dem Volk und sprach: Ich bin unschuldig an dem Blut dieses Gerechten; sehet ihr zu!" *Das Neue Testament unseres Herrn und Heilandes Jesu Christi nach der deutschen*

Übersetzung D Martin Luthers. Stuttgart 1893: Privilegierte Württembergische Bibelanstalt, s.39.

- n *ad vocem:* à propos.
- o *Theodor Münter:* Carl Vilhelm Theodor Münter (1798–1841), søn af Sjællands Biskop F.C.C.H. Münter (1761–1830) og Maria Elisabeth Münter (1771–1842) f. Krohn. Cand.jur., kgl. rådmand og kancelliråd. Var 1826–29 kancellist i Danske Kancelli, senere kasserer og bogholder i Sjællands Stifts geistlige Enkekasse. Münter var 1° (14/10 1825) gift med Sophie Frederikke Langberg (1803–ca. 1833), men ægteskabet ophævedes ved kgl. bevilling (15/5 1833). Sophus Elvius og H.R. Hiort-Lorenzen: *Danske Patriciske Slægter. Første Samling.* København 1891: Vilhelm Trydes Forlag, s.226.
- p *Seltsamkeit! Deine Name ist Weib!* spøgefuld allusion til William Shakespeares “Frailty, thy name is woman” (Hamlet 1,2).
- q *item: de gustibus non est disputantibus:* sed de gustibus non est disputandum: men (item: ligesom) om smagen kan der ikke diskuteres.
- r *din nye Eiendom:* H.P.B. Hertz erhvervede i 1831 domprovst Jacob Hansen Bangs (1770–1841) ejendom ved hjørnet af Store Fiolstræde (nu: Fiolstræde) og Tuttesti (nu: Skolegade). Bang havde i 1823 overtaget domprovsteembedet efter Jens Michael Hertz’s efterfølger, Eiler Hammond. En søn af Bang, Joachim Godske Adam Vilhelm Bang (1817–1880), efterfulgte H.P.B. Hertz som sognepræst ved Skt. Jørgensbjerg og Vor Frue kirker i 1866. J.G.A.V. Bang blev i øvrigt 11/7 1845 gift med Inger Sophie Marie Kornerup (1822–1890) — en datter af købmand Søren Frederik Kornerup (1798–1864), som var fætter til Hertz’s første svigerfader, og Maria Elisabeth Kornerup (1771–1842) f. Bruun.
- s *Magisterium bismuta:* basisk salpetersurt vismutilte; et lægemiddel mod mave- og tarmlidelser.
- t *in medium relinquamus:* lad os lade det være uafgjort.
- u *S.g.p.d.:* salutem gratias (eller en anden form af adjektivet gratus) plurimum dicit; kan oversættes: mange venlige hilsner.

III

- a *Nikodemiske Gratulanter:* refererer antagelig til Johs. 3, 2–12, hvor det berettes, at den skriftlærde farisæer Nikodemus aflagde besøg på Golgata — medbringende myrra og aloë.
- b *Sølvkorset:* det i 1808 indstiftede dannebrogskors i sølv (anordnet 1809 som “Dannebrogsmændenes Hæderstegn”).

-
- c *Brøndsted*: Peter (Oluf) Ole Brøndsted (1780–1842), arkæolog. Efter studier i Tyskland foretog Brøndsted arkæologiske udgravninger i Middelhavslandene og blev ved sin endelige tilbagevenden til Danmark i 1832 direktør for Mønt- og Medaillesamlingen i København samt professor ordinarius ved Universitetet i filologi og arkæologi. Blandt Brøndsteds øvrige interesser var musikken.
- d *Werlauff*: Erich Christian Werlauff (1781–1871), historiker og bibliotekar, var i årene 1828–67 professor ordinarius ved Universitetet og 1823–61 leder af Det kgl. Bibliotek. Werlauff yndede ikke offentlighed, hvorfor han kun sjældent gik til selskab og — i lighed med Weyse — aldrig foretog længere rejser, men tilbragte det meste af sin tid med studiet af bøger og manuskripter.
- e *F.J. Hansen*: Frantz Johannes Hansen (1810–1852), kancellist i justitsministeriet og forfatter, hvis litterære værker kun havde ringe overlevelseskraft. Også musik kastede han sig over og var som komponist til en del mindre værker (som efter hans død udgaves i to bind) elev af Weyse, som han i øvrigt en overgang logerede hos.
- f *Ole Bang*: (Oluf) Ole Lundt Bang (1788–1877), læge og professor ordinarius 1821–74. Som praktiserende læge var Bang en af sin tids mest ansete. Han var bl.a. en ivrig forkæmper for koldvandskure og som følge deraf modstander af overdrevent medicinbrug.
- g *Tryde*: Eggert Christopher Tryde (1781–1860), præst. Fra 1838 til 1857 var Tryde stiftsprovst og sognepræst ved Vor Frue Kirke og udnævntes 1854 til kgl. konfessionarius. Skønt han indtog en markant holdning for Grundtvig i dennes stridigheder med C. Molbech og A. S. Ørsted, blev hans vigtigste og mest ansete funktion dog sjælesørgerens.
- h *Mynster*: Jacob Peter Mynster (1775–1854), præst. Efterfulgte i 1834 P.E. Müller som biskop over Sjællands stift. Mynster stod i et spændt forhold til Grundtvig og markerede sig som særdeles konservativ.
- i *et prægtigt engelsk taffelformet Fortepiano*: Weyse var ikke tilfreds med dette instrument og anskaffede i stedet et af mærket Raedeker. Sven Lunn og Erik Reitzel-Nielsen (udg.): *op.cit.* I, s.516, 529 og 542.
- j *Gratuleer Else*: Weyse var inviteret til Else Cathrine Hertz's konfirmation den 3. april 1842, men havde måttet melde afbud p.gr.a. sit organistjubilæum dagen efter. Sven Lunn og Erik Reitzel-Nielsen (udg.): *op.cit.* I, s.461. Else Cathrine Hertz (1827–1885) var datter af H. P.B. Hertz og Inger Bolette Hertz, og blev i 1853 gift med geografen, titulær professor Edvard Erslev (1824–1892).

- k *Krohnum*: (spøgende akkusativform) Johan Theodor Sophus Krohn (1823-1865) var student fra Roskilde Katedralskole 1842 og havde en tid været logerende hos Weyse. Krohn blev senere (1854-57) præst i Nykirke i Flensborg provsti.